

Tehniline kirjeldus - Sotsiaalkindlustusameti SDG teenuste EU klientidele avamise kujundus- ja arendustööd

1. Hanke objekt

Ettevõtlus- ja infotehnoloogia ministri 14.03.2023 käskkirja nr 44 "Toetuse andmise tingimused digiriigi alusbaasi kindlustamise, digiriigi arenguhüpete hoogustumise ning küberruumi turvalisuse tagamise toetamiseks" alusel tellib Tervise ja Heaolu Infosüsteemide keskus Sotsiaalkindlustusameti SDG teenuste EU klientidele avamise kujundus- ja arendustööd (edaspidi töö).

2. Mõisted, lühendid

Mõiste/lühend	Kirjeldus
EBS	Oracle E-Business Suite: SKAIS2 maksefailide ja finantskannete keskkond
EESSI	Electronic Exchange of Social Security Information . Sotsiaalkindlustusteabe vahetamise süsteem, mis võimaldab elektroonilist teabevahetust EL-i liikmesriikide, EMP (Euroopa majanduspiirkonna) liikmesriikide, Šveitsi ja Ühendkuningriigi sotsiaalkindlustusasutuste vahel.
EL	Euroopa Liit
OOTS	ehk Once Only Technical System on ühtse digivärava määruse (SDGR) tehniline süsteem, mis võimaldab kasutajatel kasutada e-teenuseid nii, et tõendivahetus (andmed + dokumendid) toimub piiriüleselt, veebipõhiselt ja ühekordse küsimise põhimõtte alusel kasutades oma riigi (st ükskõik millist EU riigi) autentimisvahendit. (OOTS tutvustav info: https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/display/DIGITAL/Once+Only+Technical+System (Rakendusmäärus: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R1463)
RIA	Riigi Infosüsteemi Amet
RIA Keskne komponent (e SIPELGAS)	RIA poolt loodud keskne tehniline lahendus, mis vahendab EE teenuste infot ja andmeid läbi SGD EU kliendile
RINA	Tarkvararakendus liikmesriikide pädevate asutuste vahel elektroonilise sotsiaalkindlustusteabe vahetamise, säilitamise ja haldamise jaoks
RPKR	Riiklik pensionikindlustuse register, alates 01.01.2017 sotsiaalkaitse infosüsteemi alaminfosüsteem PKR (SKAIS1)

SDG	Euroopa Liidu ühtne digivärv (Single Digital Gateway)
SKA	Sotsiaalkindlustusamet
SKA iseteenindus	Sotsiaalkindlustusameti iseteenindus (https://iseteenindus.sotsiaalkindlustusamet.ee/)
SKAIS	Sotsiaalkaitse infosüsteem
SKAIS ₁	Sotsiaalkaitse infosüsteem (vananenud platvormil)
SKAIS ₂	Sotsiaalkaitse infosüsteem (hõlmab Ametnikurakendust ja Iseteenindust)
TEHIK	Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus

3. Äriline taust

Single Digital Gateway (SDG) ehk Euroopa ühtne digivärv on loodud, et hõlbustada üle Euroopa liidu kodanike juurdepääsu veebipõhisele teabele, haldusmenetlustele ja abiteenustele, mida EL-i kodanikud ja ettevõtjad võivad piiriüleseks asjaajamiseks vajada (vt täpsemalt siit: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_en?prefLang=et).

Juurdepääs digivärvale toimub läbi portaali "Your Europe"/ „Teie Euroopa“ otsingufunktsiooni. (sh on võimalik ka ilma Your Europe portaali vahendusega pääseda ligi pädevate asutuste veebisaitidele/ iseteeninduskeskkondadele kui kodanikul on vastav teadmine olemas.)

Selleks käivitati 2023 a digivärava tehniline süsteem e OOTS põhitaristu, mis on kogu ELi hõlmav lahendus. Lahenduse eesmärgiks on läbi digitaalse andmevahetuse muuta piiriülene asjaajamine senisest lihtsamaks, bürokraatiavabamaks ja odavamaks nii kodanikele, ettevõtjate, kui ka haldusasutuste jaoks. Süsteem peab hakkama pakkuma võimalust küsida ühekordse küsimise põhimõttel ühes EL liikmesriigis menetluseks vaja minevaid andmeid ja tõendeid, mis on olemas teise liikmesriigi pädeval ametiasutusel, otse teise riigi vastavalt asutuselt. Nii ei ole EL kodanikel taotluste esitamiseks vajalik enam samu dokumente korduvalt hankida vaid neid on võimalik saada otse autentsetest allikatest.

OOTS kasutusse võtmisel peab EL kodanikele ja ettevõtjatele tekkima juurdepääs menetlusvaldkondadele nagu elukohatõendi taotlemine, õppetootuste taotlemine, akadeemiliste tiitlite tunnustamise taotlemine, sõiduki registreerimine, Euroopa ravikindlustuskaardi saamine, pensionihüvitise taotlemine ja töötajate registreerimine pensioni- ja kindlustuskeemis jt (täpsemad nõuded leitavad siit: <https://airtable.com/>). Kui räägime tõendite kättesaamisest, siis vastavalt Airtable-le võib olla vaja ka saada tõend (mis puudutab ekspertiisivaldkonda või mõnda muud valdkonda).

Eesti Sotsiaalkindlustusameti teenustest on sellisteks teenusteks pensioni taotlemine ja kohaldatava õiguse kindlaksmääramine. (vt SKA SDG teenused). Ehk siis need on teenused mille puhul peab klient tõendi olemasolul saama vastavad tõendid läbi OOTS-i taasesitataval kujul kätte, selle tõendi puudumisel seda aga taotleda läbi mõne SKA e-teenuse.

SKA teenuste kättesaadavaks tegemiseks läbi ühtse digivärava on RIA poolt loodud keskne tehniline lahendus, "Sipelgas", millega esialgse ajakava järgi oli plaan liidestumist alustada 2024. a. teisel poolaastal.

Vastavalt SDG määrusele, peavad kõikide EL liikmesriikide teenused olema digivärava vahendusel kättesaadavad hiljemalt nov. 2025 a.

Vastutus liidestumise eest on ametiasutustel endil, sõltumata liidestumiseks vajalike tööde teostajatest (IT majad/ arenduspartnerid), kuna SDGR puhul on tegemist otsekohalduva määrusega.

Liidestumistööde teostamiseks on MKM otsusega eraldatud SKA teenuste liidestumise tarbeks rahastus 2024. ja 2025. aastaks.

Täna on võimalik EE isikukoodi omaval isikul näha infot sotsiaalse kindlustatuse kohta Eestis ja/ või taotleda kohaldatava õiguse kindlaksmääramiseks A1 tõendit või selle muutmist läbi eesti.ee.

Isikupõhise Info ja tõendi taotlemise võimaluse kättesaadavaks tegemiseks EU-eID vahendiga kliendile on vajalik IT arendus.

Üldise teabe taotlemine pensioni kohta on samuti kättesaadav eesti.ee portaali vahendusel, kuid isikupõhiste andmete juurdepääsemiseks suunatakse klient SKA iseteeninduskeskkonda, kuhu puudub EU-eID identifitseerimise vahendiga juurdepääsu võimalus. Sellel puhul on vajalik IT arendus nagu ka pensioni taotluse esitamiseks, mis ei ole hetkel olemas e-teenusena. Pensionitaotluse esitamiseks e-teenusena on vajalik arendada välja vastav taotlusvorm SKA iseteeninduskeskkonda ning muuta see kättesaadavaks ka EU-eID vahendiga digivärava vahendusel sisenenud taotlejatele.

4. Arendatavate teenuste kasutajagrupid

Kasutajaliides on kättesaadav teenuste kasutajatele läbi eesti.ee portaali, SKAIS2 iseteeninduse ja SKAIS2 ametnikurakenduse. Kasutajad on füüsilised isikud, SKA töötajad ja juriidilised isikud.

4.1. Iseteenindus – kohaldatava õiguse kindlaksmääramise ja A1 tõendi väljastamise teenus:

- Toimib läbi eesti.ee portaali;
- Menetluse seisukohalt vajalikke dokumente on võimalik peegeldada eesti.ee-sse;
- Kasutamine on intuitiivne ja lihtne.

4.2. Iseteenindus - pensioni- ja eelpensionihüvitiste taotlemise teenus kohustuslikest pensioniskeemidest ametniku vaates peab olema tagatud:

- Toimib läbi SKAIS2 Iseteeninduse;
- Kasutamine on intuitiivne ja lihtne;
- Sisestatud andmed on kliendile kasutatavad ja vajadusel muudetavad (süsteemi sisestatud andmeid ei pea uuesti sisestama);
- Teenuste erinevad menetlusetapid on nähtavad;
- Pensioni arvutuskäik on kliendi jaoks arusaadaval kujul visualiseeritud;
- Kliendi poolt või tema kohta esitatud dokumendid ja info väljamaksete kohta on taasesitatav kliendile muutmatul kujul.

5. Arendatavad teenused

5.1. Kohaldatava õiguse kindlaksmääramine

Taotluse esitamise võimalus kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 883/2004 II jaotisega.

Läbi e-teenuse teatamine sotsiaalkindlustushüvitist mõjutavatest muutustest sotsiaalkindlustushüvitist saava isiku isiklikes või tööalastes asjaoludes.

5.2. Pensioni taotlemine ja teave

Läbi e-teenuse pensioni- ja eelpensionihüvitiste taotlemine kohustuslikest pensioniskeemidest.

Teabe taotlemise võimalus kohustuslikest pensioniskeemidest (I ja II samm) saadavat pensionit iseloomustavate andmete kohta.

5.3. Liidestumine SDG võrgustikuga

Võimaldada SKA pädevuses olevate menetluste ning menetluse käigus tekkinud info osas piiriülest andmevahetust Euroopa Liidu ühtse digivärava kaudu andmete ühekordse küsimise põhimõttel ning tehnilise süsteemi kaudu läbi RIA arendatava keskse platvormi ning kasutades RIA poolt arendatavat eelvaateala.

6. Hangitav skoop

Lepingu eesmärgi saavutamiseks tellitakse tööde teostamist reaalselt kasutatud töötundide alusel. Töid tellitakse vajaduspõhiselt, tellija ei kohustu konkreetses mahus töid tellima.

- Iseteeninduses e-teenuse prototüübi loomiseks;
- ametnikurakenduses teenuse prototüübi loomiseks;
- WCAG ja EN 301 549 V3.2.1 nõuetele vastavuse testimiseks;
- iseteeninduse kasutatavuse testimiseks;
- ametnikurakenduse kasutatavuse testimiseks;
- persoonade loomiseks;
- kasutajauuringute tegemiseks;
- HTML/CSS arendustöödeks.

Konkreetsete tööde loetelu tekib hankelepingu täitmise käigus ja seda hallatakse Jiras. Täitja saab sisendi tööde teostamiseks üksnes TEHIK projektjuhilt või tooteomanikult.

Täitja peab tegema vajadusel koostööd teiste väliste osapooltega.

6.1. Tööde kirjeldus

Vastavalt äriprotsessi vajadustele tellitakse järgnevalt loetletud funktsionaalsuste UI ja UX analüüsi, vajalike vaadete ning kasutusvoogude disainimist:

- a) Kohaldatava õiguse kindlaksmääramiseks vajaliku menetlusloogika ehitamine SKAIS2-te;
- b) Kohaldatava õiguse kindlaksmääramise taotlemiseks vajaliku e-teenuse kaasajastamine eesti.ee portaalis;
- c) E-teenuse ehitamine SKAIS2 iseteenindusse pensioni- ja eelpensionihüvitiste taotlemiseks kohustuslikest pensioniskeemidest;
- d) Isikustatud pensioniandmete kuvamine kliendile SKAIS2 iseteeninduse ja eesti.ee vahendusel;
- e) Liidestumine SDG võrgustikuga.

7. Tööprotsess ja tulemid

Järgnevalt täpsustatakse täitjaga sõlmitud lepingus kirjeldatud tingimusi tööprotsessi, dokumenteerimise, töökorralduse, testimise ja mittefunktsionaalsete nõuete osas.

7.1. Tööprotsess

- Tööraamistik tugineb etapiviisilisele planeerimisele, võimaldades meeskonna prioriteete jooksvalt muuta.
- Tööraamistik võimaldab süsteemset ülevaadet iga kokkulepitud töö saavutustest.
- Tööraamistik võimaldab meeskonna tulemuslikkuse (kasvu) jälgimist ajas.
- Tööraamistik tagab, et meeskond tegeleb omal initsiatiivil enda tulemuslikkuse parandamisega ja parendusettepanekute esitamisega.

Täpsem protsess lepitakse kokku tööde käigus.

8. Dokumentatsioon

Dokumenteerimine toimub jooksvalt vastavalt punktis 12 olevale loetelule.

Dokumentatsiooni täpsed liigid ja sisu formaat lepitakse kokku tööde käigus.

9. Töökorraldus

Projekti töökorraldus toetub kodukorrale. Täitja peab tagama piisava kaasamise ja ülevaadete andmise tellijale.

10. Tööde üleandmine:

Töö üleandmisel kontrollib tellija üle töö nõuetekohasuse ning annab vajadusel tähtja töö parandamiseks.

11. Mittefunktsionaalsed nõuded

Mittefunktsionaalsete nõuete täitmisel tuleb lähtuda järgnevast:

- Loodud kasutajaliidesed peavad vastama Euroopa standardi EN 301 549 V3.2.1 nõuetele.
- Uue funktsionaalsuse loomisel tuleb lähtuda raamlepingus (nr 3-9/3050-1) ja selle lisades kirjeldatud nõuetest.
- Täpsemad TEHIK'u mittefunktsionaalsed nõuded, millest lähtuda on leitavad siit: [Mittefunktsionaalsed nõuded](#)
- RIA mittefunktsionaalsed nõuded – <https://e-gov.github.io/MFN/>

12. Tulemid

Valminud tööde tulemid antakse üle käesoleva dokumendi p-s 13 märgitud ajahetkel üleandmise-vastuvõtmise aktiga, tööde tulemid peavad sisaldama:

- Iseteeninduse prototüübi üleantav tulem peab sisaldama:
 - Viiteid dokumentatsioonile Confluence'is;
 - Viited tehtud töödele (Jiradena);
 - Navigeeritav prototüüp Figma.
- Ametnikurakenduse prototüübi üleantav tulem peab sisaldama:
 - Viiteid dokumentatsioonile Confluence'is;
 - Viited tehtud töödele (Jiradena);
 - Navigeeritav prototüüp Figma.
- Iseteeninduse arendustööde tulem asub Gitlabis (HTML/CSS).
- Dokumenteeritud WCAG testimiste tulemused asuvad piletitena jiras.
- Dokumenteeritud iseteeninduse kasutatavuse testimise tulemused asuvad Confluence'is.
- Dokumenteeritud ametnikurakenduse kasutatavuse testimise tulemused asuvad Confluence'is.
- Loodud persoonad asuvad Confluence'is.
- Dokumenteeritud kasutajauuringute tulemused asuvad Confluence'is.

13. Tööde teostamise tähtaeg

Kõikide eelnevalt kirjeldatud tööde üleandmise lõpptähtaeg on 01.12.2025. Tööde üleandmisele järgneb tellija poolne tööde vastuvõtmisaeg mõistliku aja jooksul ja vajadusel täitja poolne paranduste tegemine üle antud töödes, kui ilmneb, et tööd ei ole lõpptähtajaks teostatud nõuetekohaselt.